

ARVUSTUS | Rahvusooper Estonia „Lohengrin“. Nähtav maailm on trööstitu ja pinna all hõõgub palav lootus

Estonias pärast pea saja-aastast pausi taas lavale toodud „Lohengrin“ on dünaamiline ja haarav.

Rahvusooper Estonia lavale jõudnud Wagneri ooperi „Lohengrin“ uue lavastuse sünni on ilmselgelt saatnud õnnelik tähtede seis. Ehkki tegemist on teatri ajaloo kolmanda „Lohengrini“ lavastusega, on viimasest korrast möödunud pea sada aastat, sest Nõukogude ajal katkes ideoloogilistel põhjustel omaaegses Tallinna teatris jõudsalt käima läinud Wagneri esitamise traditsioon.

Iga selle suure saksa meistri töö lavale toomine on juba iseenesest ooperiteatri jaoks proovikivi ja suursündmus. Seekordse ettevõtmise kaugem alguspunkt jääb 20 aasta taha, kui Arvo Volmer kutsus Eestisse lavastama toona üsna oma tee alguses seisva Hollandi lavastaja Michiel Dijkema. Toonase koostöö viljana sündis 2006. aastal Rossini „Tuhkatriinu“ lavastus, mille eest tuli aasta hiljem ka Eesti teatri aastaauhind. Lavastaja esimene „Lohengrin“

Vahepeal on Dijkemast saanud kogunud ja hinnatud lavastaja ja kunstnik, kes on töötanud paljudes maailma ooperiteatrites. Estonias on ta lavale toonud ka vastuolulisi reaktsioone tekitanud Johann Straussi opereti „Nahkhiir“. Dijkema on lavastanud Wagnerit varemgi, siiski on tegemist tema esimese „Lohengrini“ tõlgendusega. Mis on iseenesest soodne asjade seis, sest nii on lähenemises värskust ja teravust, mis korduvates lavastustes kipub vahel lahjenema.

Ooperi nimikangelane on Püha Graali rüütel, kes hakkab kaitsma ülekohtuselt vennatapus süüdistatava Brabandi printsessi Elsa au ja elu. Tulevase ühise õnne ees seisab siiski üks tingimus: Elsa ei tohi kunagi küsida rüütli nime ega päritolu. Nagu ka Zeusi ja Teeba printsessi Semele loos, peitub siin küsimus tingimusteta armastuses ja usu võimalikkuses. Kogu „Lohengrini“ tegevustik möödub trööstitus keskkonnas ja tumeda pilvise taeva all.

Dijkema loodud lavastust ja kujundust iseloomustab tume tonaalsus. Kõnekas ja lummas on juba esimene lavapilt. Tühi maa ja tumedad pilved, millest langeb midagi, mis võiks olla

epl.delfi.ee

Rahvusooper Estonia
Arvo Volmer
Teater

lumi, aga samahästi ka tuhk, mis on jäänud viimaseks olemasolevaks materia vormiks.

Sellises trööstitus keskkonnas, tumeda pilvise taeva all, möödub kogu „Lohengrini“ tegevustik. Harvad on valguskiired, mis suudavad maailma korraks heledamaks muuta. Ainult peategelased tõusevad oma silmapaistvate kostüümidega ümbritsevast süngusest ja koledaid, näotuid kolle meenutava rahvahulga seast eredalt esile.

Masinavärk kõlksus kokku

Ooperi esietendusel kõlksus kogu masinavärk imeliselt kokku. Sündisid meelde jäävad ja mõjuvad rollid. Charlotte-Anne Shipley oli Elsa rollis harvaesinevalt elav ja väljendusrikas. Tema areng vaesest aheldatud süüdimõistetust armuliseks valitsejannaks, umbuslikuks armastajaks ja murtud naiseks oli detailideni välja joonistatud. Uwe Stickert oma ebamaise heleda hääle ja võimsa olekuga lõi Lohengrini, kes tunduski olevat pärit kuskilt kättesaamatust kaugusest. Hiljuti veel lüürilistele rollidele keskendunud saksa tenor läbis üliraske partii muljet avaldava kindlusega.

Viimaste aegade hiilgerollid tegid nii Priit Volmer kuningas Heinrichina kui ka Rauno Elp Telramundina. Elp on oma esituses väga süvenenud ja tõsine. Ta on kirglik, nii oma õiguses Elsat süüdistada kui ka soovis paljastada Lohengrini nõiduse saladus. Priit Volmeri sünnipäraselt kuninglikule kujule sobib hästi ka huumor. Kui kuningas oma tähtsate riigiasjade ajamise kõrval püüab maas tabada mingit tundmatut liikuvat elusolendit, mis võiks olla näiteks kuulus Bayreuthi rott, siis lisab see tervele kohtupidamise stseenile mitmetähenduslikkust.

Helen Lokuta vokaalne ja lavaline mitmekülgsus on muljet avaldav. Laulda korraka nii säravaid rolle operetis kui ka keskseid tegelasi Wagneri ooperites on ülesanne, millega saavad hakkama vähesed. Lokuta kanda on ooperi antagonist Ortrudi vastutusrikas roll. Kui Elsa elab laval läbi eri hingeseisundeid, siis Lokuta Ortrud oli oma halbades kavatsustes ehk liiga sirgjooneline ja läbinähtav, eriti ooperi alguses, kui tal tuleb pikalt ilma laulmata laval viibida. Mõni inimlikum joon, väike kõrvalekalle leebusele oleks ehk lugu veel mõjukamaks muutnud.

Teises etenduses Elsat laulnud Silja Aalto oli oma rollilahenduses leebem ja lüürilisem. Tema kõrval tõusis suure õnnestumisena esile Leonardo Neiva Telramund oma veenva,

kirgliku esituse ja väga ilusa tooniga. Neiva ja Ukraina metsosoprani Maria Berezovska suur teise vaatuse stseen oli emotsionaalsem ja haaravam kui Lokuta ja Elpi ansambel. Lohengrini laulis teisel etendusel väga ilusa häälega Rumeenia tenor Cosmin Ifrim, kes ometigi enne lõppu ilmselgelt väsis. Pavlo Balakinil (Kuningas Heinrich) jäi tema suurepärase vokaalne potentsiaal lõpuni realiseerimata. Heeroldi kahest osatäitjast mõjus Jassi Zahharovi kõrval kindlamalt Raiko Raalik. Tühjus süngem kui muusika

„Lohengrini“ maailmaesiettekanne Weimaris 1850. aastal kukkus läbi, muu hulgas ka sellepärast, et orkester oli väike ja nõrk. Seekordses õnnestumises on suur roll [Arvo Volmeri](#) juhitud orkestril, kes sai väärikalt oma suure ülesandega hakkama. Väga mõjusad olid trompetid saalis kahel pool loožides. Ka koor, mille liikmetelt oli seekord võetud kogu nende individuaalne isikupära, kõlas kiiduväärselt.

Lavastuse õnnestumises mängib väga suurt rolli ka napp, kuid mõjuv lindudest inspireeritud kujundus ja imeline valgus, mis loob laval pineva, nõidusliku atmosfääri.

Siiski on tume tühjus laval süngem kui Wagneri muusika. See kontrast nähtava maailma trööstituse ja kuskil pinna all hõõguva palava lootuse vahel muudab kogu lavastuse dünaamiliseks ja haaravaks.

Lootus jääb

Ehkki Elsa ei suuda vastu seista tema ette püstitatud katsumusele, jätab Wagner inimestele siiski lootuse, andes brabantlastele tagasi nende tulevase valitseja Gottfriedi.

Lavastaja tahtel on prints väike, habras, haavatav laps, kes peab suutma vastu seista kogu maailma kurjusele, sest kuri ei maga.

Ta on meie kõrval ja me ei tohi seda unustada, jääb meenutama Ortrud, kes juba on valmis uut valitsejat ründama.

Lõpetuseks arvan, et on kahju, et kavale ei lisata enam vahelehte (vahelehe kohta kommentaar [rahvusooper Estonialt](#) – toim). Küllap teab iga eesti ooperisõber nii Helen Lokutat kui ka Priit Volmerit. Aga oleks ju hea teada ka austatud külaliste nimesid, et õhtul pärast elamusterikast [teatriskäiku](#) nende kohta juurde lugeda ja tagantjärelegi meenutada, kelle suurepärasest esitusest on osa saadud.

LAVASTUS

„Lohengrin“

Richard Wagneri romantiline ooper

Lavastaja: Michiel Dijkema

Muusikajuht ja dirigent [Arvo Volmer](#), dirigent Kaspar Mänd

Kunstnik: Jula Reindell

Osades: Lohengrin – Uwe Stickert või Cosmin Ifrim, Elsa –

Charlotte-Anne Shipley või Silja Aalto, Telramund – Rauno Elp

või Leonardo Neiva, Ortrud – Helen Lokuta või Maria

Berezovska, kuningas – Priit Volmer või Pavlo Balakin, Heerold

– Jassi Zahharov või Raiko Raalik, noor Gottfried – Roland

Upkin või Robin Lucas Pöld

Esietendus [rahvusooperis Estonia](#) 25. mail.

Vahelehed nüüd ekraanidel

Astusime juba veebruaris sammu vastutustundlikuma ja säästvama [teatrielamuse](#) suunas. Tarbime vähem ning säästame iseennast ja meie loodust. Tänu sellele ei trüki me enam igaks etenduseks vahelehti osatäitjate infoga, vaid varustasime [teatrimaja](#) uute ekraanidega, millelt saab ülevaate etenduse osatäitjate kohta. Ekraanid asuvad praegu kuues kohas: valge saali ukse taga asuva suveniirileti juures ning teisel pool saali samas kohas, samuti mõlemal pool esimese ja teise rõdu sissepääsude juures. Lisaks on kodulehel lavastuse konkreetse kuupäeva etenduse lehel link sama päeva etenduse osatäitjatega. Nimekiri läheb üles sama päeva hommikul ja jääb sinna kuni paar päeva pärast etendust (kuna sageli soovitakse tagantjärele ka vaadata, kes osalesid). Hoiame üheskoos puid ja säästame paberit.